

Voldoen aan EU-regels

Hoe verloopt een Kwaliteit-beoordeling?

Tekst en foto's: Wilma Wolters

'In opdracht van uw zuivelonderneming ziet Qlip toe op de naleving van het borgingsprogramma van uw zuivelonderneming. Daarom informeren wij u via deze 'brief' dat wij uw bedrijf willen bezoeken voor een beoordeling op: donderdag 8 januari 2015 om 12.30 uur.'

Beoordelaar Henk Koekoek belt aan. Hij schudt beide geitenhouders de hand en maakt kort een praatje. Dan vertrekken geitenhouder en beoordelaar naar de stal. Onderweg vertelt beoordelaar dat hij het tanklokaal, de melkstal, de stal en het erf wil zien, en dat hij een enkele vraag zal stellen. Geitenhouder laat de hygiënesluis zien. Beoordelaar kan de sluis waarderen, maar hoeft die niet te beoordelen; een hygiënesluis wordt in Kwaliteit niet verplicht

EU-regelgeving

Iedere melkproducent en iedere melkzameelaar moet voldoen aan EU-regelgeving inzake borging van voedselveiligheid en tracking & tracing-regels. Als individuele producent dien je aannemelijk te kunnen maken dat je aan de EU-regelgeving voldoet. Meerdere sectoren hebben hiertoe collectief kwaliteitsborgingsprogramma's opgesteld zoals Kwaliteit. Alle leden of leveranciers van de leden van de NGZO zijn verplicht deel te nemen aan het Kwaliteit-programma. Geitenhouders die hun melk leveren aan een afnemer die niet aangesloten is bij de NGZO, hoeven niet verplicht deel te nemen aan Kwaliteit. In de praktijk krijgen deze geitenhouders te maken met controle van het COKZ (Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel). De geitenhouder wordt doorverwezen naar Qlip voor het Kwaliteitprogramma.

gesteld. Wel dient er een ontsmettingsbak aanwezig te zijn, zodat die kan worden ingezet als er sprake is van dierziekten. In het tanklokaal hangt de medicijnkast. Beoordelaar kijkt naar de middelen die erin staan: UDD-middelen, diergeneesmiddelen die uitsluitend door de dierenarts zelf mogen worden toegepast, mag een geitenhouder niet op voorraad hebben liggen. Ook controleert hij de data van de middelen. Het wordt goed bevonden.

Melklokaal

Dan bekijkt beoordelaar de rapporten van de melktank en melkmachine. Wanneer zijn ze voor het laatst gecontroleerd (dit mag niet langer dan één jaar geleden zijn), is het KOM-nummer vermeld in het rapport en zit er een sticker met het jaartal van controle op de buitenkant van de map? Dit is in orde. De vloer, de wanden en het plafond in het tanklokaal worden bekeken. Beoordelaar let erop dat ze dicht zijn en schoon. Ook de lampen dienen afgedicht te zijn en de ventilatie dient te werken. In de tank zelf wordt bekeken of de afsluiting schoon is. Alles wordt goed bevonden. Tot slot kijkt beoordelaar of de tank goed bereikbaar is voor de Rijdende-MelkOntvangst. Dat is het geval.

Melkstal

Geitenhouder en beoordelaar lopen samen

'De beoordeling blijft natuurlijk mensenwerk'

door naar de melkstal. In de put kijkt beoordelaar naar de reinheid van de ruimte, van de melkstellen en van de vloer. "Je zou de slangen wat beter moeten schoonmaken, en de spinnenwebben horen hier ook niet." Geitenhouder weet het en is het ermee eens dat het beter kan. "Hoe herken je hier een penicilline-geit?" "Ten eerste komt die niet hier", antwoordt geitenhouder, "omdat ik een apart ziekenhok heb. Ten tweede komt die hier niet omdat ik eigenlijk geen antibiotica gebruik. En als ik dat gebruik en de geit komt hier, dan geven we haar een kleurtje. Hiervan wordt dan ook een aantekening gemaakt op het bord in de melkput." Beoordelaar is tevreden. "Hoe vaak vervang je het filter in de machine?" "Tweemaal per dag."

Geitenstal

In de geitenstal bekijkt beoordelaar het voer van de geiten. "Je voert gras. Verbouw je dat zelf?" Nee, geitenhouder koopt het aan. "Waar vandaan?" Het komt van een andere boer. Beoordelaar vraagt dit omdat voor de

aankoop van voer dat niet van andere boeren komt, een GMP-certificaat nodig is.

"De geiten zien er schoon uit", vindt beoordelaar.

Dan wordt de huisvesting van de jonge lammeren bekeken en het ziekenhok. Ook het erf wordt vluchtig bekeken. Schoon. De voersilo's zijn genummerd, dat stemt beoordelaar tevreden.

Vragenlijst

Geitenhouder en beoordelaar zitten binnen aan een kop koffie. Beoordelaar legt een laptop, tablet en printer op tafel. Dan volgt er nog een lijstje vragen:

Het contract waarin de een-op-een relatie met een dierenarts is vastgelegd. Aanwezig. Beoordelaar vraagt naar de vervangende dierenarts. Die dient ook vermeld te worden op het formulier.

Water? Leidingswater. Bij gebruik van bronwater zou een rapport aanwezig moeten zijn van de kwaliteit van het water. Er is geen voorkeeler aanwezig.

De melkverwerker

Wim Brilman is directeur van CBM. Het is niet meer dan logisch dat zijn melkleveranciers verplicht zijn aan het borgingsprogramma mee te werken, vindt hij. "De primaire ondernemer voldoet daarmee aan EU-richtlijnen die voor hem gelden. Daarnaast willen wij als CBM producten in de markt zetten die van onberispelijke kwaliteit zijn. Zodat FrieslandCampina haar naam aan deze producten wil verbinden."

Brilman krijgt veel vragen en opmerkingen over de Kwaliteit-controle. "De meeste gaan over het verschil tussen beoordelaars. De een zou veel nauwkeuriger kijken dan de ander, en sommige geitenhouders ervaren dat als oneerlijk. Wij hebben deze kritiek al eens bij Qlip neergelegd. Zij antwoorden dat alle beoordelaars dezelfde controlepunten dienen te bekijken, maar dat het mensenwerk blijft. En dat is natuurlijk zo."

Qlip bevestigt dat geitenhouders soms de indruk hebben dat beoordelaars verschillend omgaan met situaties, maar benadrukt dat alle beoordelaars dezelfde controlepunten bekijken.

"Het is echter altijd afhankelijk van de situatie ter plekke en de toelichting die een geitenhouder geeft tijdens een beoordeling. Als de geitenhouder onvoldoende kan aantonen dat een punt structureel voldoet aan de norm, wordt een tekortkoming genoteerd. Als de geitenhouder een goede onderbouw of toelichting geeft op de situatie, wordt geen tekortkoming genoteerd. In die gevallen waarbij sprake is van incidentele afwijkingen, heeft de beoordelaar de mogelijkheid om in plaats van een tekortkoming een verbeterpunt te noteren. De beoordelaar kan afhankelijk van de situatie altijd in meer of mindere mate inzoomen op risicopunten van het desbetreffende bedrijf", aldus een woordvoerder van Qlip. Om de uniformiteit van beoordelen te waarborgen, worden de beoordelaars door Qlip continu gemonitord.

Brilman ziet geen aanleiding om Kwaliteit strenger te maken. "Iedereen, ook een beoordelaar, moet zaken op waarde kunnen schatten. Als we er met zijn allen bewust van blijven dat we risico's zo veel mogelijk verkleinen en dat de controlepunten uitvoerbaar zijn voor de geitenhouder, zitten we volgens mij op de goede weg."

12.30 uur

12.40 uur

12.50 uur

Tekortkomingen en puntentoekenning

De punten waarop binnen Kwaliteit beoordeeld wordt, worden vastgesteld door de schema-eigenaar van Kwaliteit: de NGZO. Voor elke tekortkoming die wordt geconstateerd door de beoordelaar, krijgt een geitenhouder punten. Na de beoordeling worden de punten opgeteld. Bij een score tot en met 10 punten wordt de erkenning van de geitenhouder verlengd en blijft de controlefrequentie eenmaal per twee jaar. Scoort de geitenhouder tussen 10 en 20 punten, dan volgt een extra beoordeling over een jaar. Scoort de geitenhouder tussen de 20 en 30 punten, dan volgt een extra beoordeling binnen zes maanden. Bij meer dan 30 punten wordt de erkenning direct ingetrokken.

Daarnaast zijn er nog zogeheten basisvoorwaarden: dit zijn voorwaarden waaraan geen punten hangen, maar die altijd in orde dienen te zijn. Als bij de beoordeling een basisvoorwaarde wordt genoteerd, volgt altijd een extra beoordeling binnen zes maanden.

Tekortkomingen die het vaakst geconstateerd worden hebben voornamelijk te maken met het ontbreken van het behandelplan of met hygiënezaken.

Als iets niet aanwezig is tijdens de beoordeling, mag de geitenhouder in een aantal gevallen documenten nasturen.

Bij Qlip zijn nu drie beoordelaars actief in de geitensector, de vierde is in opleiding. Een geitenhouder krijgt niet te horen welke beoordelaar komt, maar mag daar wel naar vragen. Het is niet toegestaan om te vragen of een bepaalde beoordelaar kan komen.

Behandelplan? Aanwezig. Staat daarin vermeld hoe vaak de dierenarts voor begeleiding langskomt? Nee, dat ligt niet vast. Beoordelaar meldt dat de dierenarts elke drie maanden dient te komen. En dat gebeurt; de verslagen van die bezoeken kan geitenhouder laten zien. **Een verklaring dat de dieren geen scrapie hebben?** Wordt aangetoond met behulp van formulieren van de dierenartsenpraktijk. Dit kan ook met formulieren van de Gezondheidsdienst voor Dieren.

Bewijs dat geen CL aanwezig is op het bedrijf? Wordt aangetoond door middel van een verklaring van de dierenarts., Zowel de dierenarts als de geitenhouder hebben bij inspectie geen geiten gezien met verschijnselen van CL.

Waar gaan de boekjes naartoe? Geitenhouder laat rekeningen van de Pali Group zien.

Hoe wordt de medicijnenregistratie bijgehouden? Geitenhouder laat kalenders van de afgelopen vijf jaar zien waarop wordt genoteerd wanneer welke geit waarmee behandeld is. En de te gebruiken middelen (uit het behandelplan) met de wachttijden staan op de kalender genoteerd.

Hebben jullie het bedrijfsregister in de computer? Ja, in EGAM. Beoordelaar bekijkt het even.

Beoordelaar meldt dat hij één aandachtspunt heeft: de rubberslangen en bovenleidingen in de melkstal zijn vies. Dat levert geitenhouders 2 punten op.

Documenten

Voor een complete en vlotte bedrijfsbeoordeling door de beoordelaar van Qlip wordt de geitenhouder gevraagd de volgende documenten klaar te leggen:

- Onderhoudsrapporten van de melkmachine en de tank; laatste en voorlaatste.
- Eventuele uitslagen van bronwateronderzoek voor reiniging en/of voorloer; laatste en voorlaatste.
- Eén-op-éénovereenkomst met de GVP dierenarts.
- Logboek gegevens dierenarts, rekeningen en afleveringsbonnen.
- Diergeneesmiddelenadministratie; lopend jaar en het jaar ervoor.
- Bedrijfsbehandelplan van dit jaar en vorig jaar.
- Afleveringsbonnen en rekeningen voerleveranciers (van het voer wat de veehouder op dit moment voert inclusief de bijproducten).
- CL-verklaring.
- Scrapie/TSE-verklaring.
- Bedrijfsregister I&R.
- Eigen verklaring slachtlammeren.
- Visitebrief/rekening van enten tegen Q-koorts (jaarlijks vóór 1 augustus).

Bovenstaande is ook te raadplegen via de website van Qlip, bij het tabje *informatie*, klik op *downloads melkveebedrijven*. Hier vind je meer formulieren die de beoordelaar graag ingevuld wil zien, of op een andere manier aangetoond.

Zijn er vragen? Nee. Dan print beoordelaar het beoordelingsformulier uit en laat dat achter. Hij schudt beide geitenhouders de hand en verlaat het bedrijf. ✓

13.00 uur

13.30 uur